

## **Anotace**

Cílem bakalářské práce je zhodnocení zahraničního obchodu České republiky před a po vstupu do Evropské unie. Práce mapuje zahraničně obchodní politiku od roku 1994 až do roku 2014. Zkoumanými ukazateli jsou platební bilance, teritoriální a komoditní struktura importu a exportu ČR. Práce se také věnuje společné zahraniční politice Evropské unie a vlivu vnitřního trhu a volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob na český zahraniční obchod. Veškeré poznatky jsou potom ověřeny na vybraném podniku.

## **Klíčová slova**

Dovoz, Evropská unie, otevřená ekonomika, vývoz, zahraniční obchod

## **Annotation**

The aim of the bachelor thesis is the evaluation of the foreign trade of the Czech Republic before and after joining the European Union. The thesis surveys foreign trade policy from 1994 until 2014. The indicators examined are balances of payments, territorial and commodity structure of import and export of the Czech Republic. The thesis also focuses on common foreign policy of the European Union and the impact of domestic market and free movement of goods, services, capital and persons on Czech foreign trade. All the findings are then verified on the chosen enterprise.

## **Key Words**

Balance of payment, European Union, export, foreign trade, Import, open economy

## Obsah

Seznam zkratk .....	8
Seznam tabulek .....	10
Úvod.....	11
<b>1. Vývoj mezinárodního obchodu.....</b>	<b>13</b>
1.1 Ukazatelé zahraničního obchodu .....	15
1.2 Formy vstupu na zahraniční trh .....	16
<b>2. Zahraniční politika ČR před vstupem do EU .....</b>	<b>18</b>
2.1 Zahraniční obchod v letech 1948 -1989 .....	18
2.2 Zahraniční obchod v letech 1989 - 2000.....	19
<b>3. Zahraniční obchod po vstupu ČR do EU .....</b>	<b>24</b>
3.1 Vznik Evropské unie.....	24
3.2 Společná obchodní politika.....	25
3.3 Společný trh EU .....	26
3.4 Dopady vstupu na ČR.....	27
<b>4. Podnik AT Computers .....</b>	<b>35</b>
4.1 Popis podniku .....	35
4.2 Zahraniční expanze .....	36
4.3 Ekonomické výsledky podniku.....	37
<b>Závěr .....</b>	<b>39</b>
<b>Seznam použité literatury.....</b>	<b>42</b>

## Seznam zkratk

ATC	AT Computers
CEFTA	Středoevropská zóna volného obchodu <i>Central European Free Trade Agreement</i>
ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
ČSR	Československá republika
ČSFR	Československá federativní republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHS	Evropská hospodářská společnost
ES	Evropské společenství
EOS	Evropské obrané společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu <i>General Agreement on Tariffs and Trade</i>
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	koruna česká
KSČ	Komunistická strana Československa
MO	Mezinárodní obchod
PB	platební bilance
PZO	podnik zahraničního obchodu
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci

SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SITC	Standartní mezinárodní obchodní klasifikace <i>Standard International Trade Classification</i>
SNS	Společenství nezávislých států
TUL	Technická univerzita v Liberci
VTE	Vyspělé tržní ekonomiky
WTO	Světová obchodní organizace <i>World trade organisation</i>
ZO	Zahraniční obchod

## Seznam tabulek

Tabulka 1: Podíl obratu socialistických zemí na celkovém zahraničním obchodě ČSSR v letech 1970 - 1989 (v mil. Kč, v %) .....	19
Tabulka 2: Vývoj zahraničního obchodu ČR v letech 1993 - 2000(v mld. Kč) .....	20
Tabulka 3: Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR v letech 1989 - 2000 (v %)...	21
Tabulka 4: Komoditní struktura zahraničního obchodu ČR v letech 1989 - 2000 (v %)....	22
Tabulka 5: Zahraniční obchod ČR v letech 1989 – 2000 (v mld. Kč; v %) .....	23
Tabulka 6: Obchodní bilance ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč).....	28
Tabulka 7: Přehled zahraničního obchodu ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč) .....	29
Tabulka 8: Teritoriální struktura exportu ČR v letech 2001 - 2014 (v %) .....	30
Tabulka 9: Teritoriální struktura importu ČR v letech 2001 - 2014 (v %).....	31
Tabulka 10: Podíl 5 nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR (v %) .....	31
Tabulka 11: Komoditní struktura exportu ČR v letech 2001 - 2014 (v %) .....	32
Tabulka 12: Komoditní struktura importu ČR v letech 2001 - 2014 (v %).....	33
Tabulka 13: Bilance komodit ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč) .....	34
Tabulka 14: Obrat a výnosy ATC v letech 2001 - 2015 (v mld. Kč; v %).....	37

# Úvod

Zahraniční obchod, jakožto jeden z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují stav jednotlivých ekonomik, je nedílnou součástí mezinárodní dělby práce. V současné době, kdy je trendem všeobecná globalizace, se otevřenost ekonomik projevuje mnohem výrazněji. Česká republika je zemí s relativně malým vnitřním trhem, nedostatečnou zásobou nerostných surovin a relativně nízkou domácí poptávkou, proto byla její ekonomika vždy otevřenou. Poloha ČR v samotném srdci Evropy napomohla k orientaci převážně na evropský trh. Během historického vývoje ČR prošla několika režimy, které určovaly směr zahraničního obchodu. Od počátku 90. let, kdy se ČR přetransformovala z centrálně řízené ekonomiky na tržní, došlo ke změnám hlavně v teritoriální struktuře zahraničních odbytišť. Dále došlo k přeorientování českého průmyslu na vyspělé a náročné trhy západní Evropy. Významným milníkem byl pro českou ekonomiku vstup České republiky do Evropské unie 1. května 2004. Česká republika se tak stala součástí největšího politickoekonomického seskupení na světě. EU je díky své velikosti schopná se aktivně podílet na tvorbě mezinárodního obchodu ve prospěch členských států, což se také projevilo na zahraničním obchodě ČR.

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je komparace ukazatelů zahraničního obchodu ČR před vstupem do Evropské unie se stejnými ukazateli v období po něm. Cílem práce je porovnat data od roku 1994 do roku 2014, toto období bylo zvoleno hlavně kvůli tomu, že zaznamenává stav české ekonomiky 10 let před vstupem do EU a následně data porovnává po dobu 10letého působení. Předpokladem práce je, že účast na společném evropském trhu napomohla zahraničnímu obchodu České republiky a zároveň zvýšila otevřenost domácí ekonomiky.

Práce se skládá z úvodu, 4 hlavních kapitol, které jsou dále členěny, a závěru. První kapitola nastiňuje vývoj zahraničního obchodu, představuje důležité ekonomické směry, které ovlivnily mezinárodní dělbu práce, a v neposlední řadě také vysvětluje základní makroekonomické ukazatele, sloužící k porovnání výkonnosti zahraničního obchodu. Vzhledem k tomu, že čtvrtá kapitola je věnována podniku působícímu na zahraničním trhu, obsahuje první kapitola také popis nejzákladnějších způsobů, jak vstoupit na zahraniční trh. Náplní druhé kapitoly je zmapování teritoriální a komoditní struktury zahraničního

obchodu ČR před vstupem do Evropské unie. Zkoumanými ukazateli jsou platební bilance, import a export. Třetí kapitola je obsahově nejrozsáhlejší, v první části kapitoly je nastíněn vývoj evropské integrace, společná zahraniční politika a také dopady vnitřního evropského trhu na členské státy. Druhá část kapitoly je věnována komparaci s daty po vstupu České republiky do EU, jsou zde vyobrazeny změny v teritoriální i komoditní struktuře a porovnání obchodní bilance. Veškerá analytická data byla čerpána z Českého statistického úřadu a následně porovnávána s interpretací České národní banky. Poslední kapitola aplikuje doposud získané poznatky na vybranou společnost, zabývající se zahraničním obchodem. Zkoumanou společností je firma AT Computers, a. s., sídlící v Ostravě, která je největším velkododavatelem výpočetní techniky na území České republiky. Zmapovanými ukazateli společnosti jsou hospodářský výsledek a výnosy jak na domácím, tak zahraničním trhu.



# 1. Vývoj mezinárodního obchodu

První kapitola bakalářské práce se zabývá vznikem mezinárodního obchodu a jeho specifiky. Kapitola slouží jako teoretický úvod do problematiky zahraničního obchodu a jejím cílem je vysvětlení základních pojmů z oblasti zahraničního obchodu a jejich provázanosti.

Historie mezinárodního obchodu sahá až do 16. století, kdy docházelo ke kolonizaci doposud neznámého světa. Základem tehdejší zahraniční politiky byl merkantilismus. Merkantilisté považovali zahraniční obchod za hru s nulovým součtem, v níž jestliže jedna země vydělá, potom druhá musí automaticky prodělat. Vycházeli tedy z myšlenky, že světové bohatství je neměnné a že cílem zahraniční politiky by mělo být jeho přerozdělení ve prospěch domácí ekonomiky. Bohatství národa bylo měřeno zásobou drahých kovů a hlavním cílem bylo jejich shromáždění buď vlastní těžbou, nebo aktivní obchodní bilancí. Nejvýznamnějším představitelem byl Thomas Mun. Důsledné dodržování merkantilistických myšlenek by nutně vedlo k významnému omezení mezinárodního obchodu, což by znamenalo nulový zahraniční obchod.

Tyto myšlenky byly nakonec vyvráceny představiteli tzv. klasické politické ekonomie, kteří nejvíce přispěli k teoretickému vymezení mezinárodního obchodu, jak je známo dnes. Jejich předchůdcem byl David Hume, který poukázal na fakt, že aktivní obchodní bilance vede k růstu množství peněz v ekonomice, což zároveň zapříčiňuje růst cen. Vyšší cenová hladina potom vede ke zhoršení konkurenceschopnosti domácích podnikatelů a ke zvýhodnění zahraničních dodavatelů. Výsledkem je snižování salda obchodní bilance. Z toho plyne, že není možné, aby země dlouhodobě vykazovala přebytek či schodek obchodní bilance. Nutno podotknout, že Hume pracoval s pevnými měnovými kurzy, které v té době byly naprosto běžné.

Pokračovatelem myšlenek Davida Hume byl Adam Smith, jenž je také považován za zakladatele klasické politické ekonomie. Smith byl prvním, kdo formuloval teorii absolutních výhod. Tato teorie říká, že země by se měla specializovat a vyrábět jen ty výrobky, které je schopna vyrobit levněji než okolní státy. Zároveň by měla tyto výrobky vyvážet do států, kde je jejich výroba dražší, z těchto zemí by potom stát měl dovážet

výrobky, jejichž výroba je v domácí ekonomice dražší. Z toho plyne, že každá země by se měla specializovat na výrobu určitých statků, v rámci níž může uplatnit svou absolutní výhodu.

Teorie absolutních výhod se nezabývá situací, kdy země není schopná vyrábět žádný ze statků levněji než ostatní země. David Ricardo říká, že i v tomto případě se stát může (a měl by) zapojit do mezinárodní dělby práce. Stát totiž může uplatnit teorii komparativních výhod, která popisuje, že daná země se má soustředit na výrobu statků, které jsou pro ni relativně nejlevnější. Znamená to, že například průmyslová země relativně bohatá na kapitál bude exportovat zboží náročné na množství kapitálu a rozvojová země, která je relativně bohatá na množství pracovní síly, bude exportovat zboží náročné na užití větší pracovní síly. Komparativní výhody lze dále dělit na výhody statické a dynamické. Dynamické komparativní výhody jsou takové, které lze ovlivnit a přizpůsobit v časovém horizontu. Například orientace na IT technologie, zaměření na nanotechnologie a zkvalitnění vzdělání v tomto oboru lze považovat za dynamickou komparativní výhodu. Naproti tomu statické výhody nelze nijak ovlivnit, typickým příkladem je zásoba nerostného bohatství a jeho využití. Příkladem statické komparativní výhody České republiky může být její poloha v srdci Evropy a bohatá historie, tyto dva faktory hrají významnou roli v oblasti cestovního ruchu.

Postupem času se vyvinuly dva hlavní ekonomické proudy zabývající se přístupem k mezinárodnímu obchodu – protekcionismus a liberalismus. Protekcionismus se snaží chránit vlastní trh, výrobce a spotřebitele. Mívá diskriminační charakter a stojí v opozici k volnému mezinárodnímu obchodu. Jeho cílem je co nejvíce znemožnit dovoz do daného státu za účelem prosperity domácích výrobců. Hlavními nástroji protekcionistů jsou obchodní bariéry (cla a kvóty). Liberalismus je ekonomický směr, který říká, že vše vyřeší nabídka a poptávka trhu za podmínek stanovených zákonnými předpisy. Liberalisté zastávají myšlenku, že každý jednotlivec soustředící se na vlastní prospěch zároveň napomáhá společné dělbě práce a je tak nápomocen tvorbě mezinárodní dělby práce (Kalínská, & Štěrbová, 2007).

## 1.1 Ukazatelé zahraničního obchodu

Veškeré teorie mezinárodního obchodu se opírají o makroekonomické ukazatele, které slouží ke kvantifikaci daných myšlenek. To znamená, že aby bylo možné vyhodnotit účinnost zahraniční politiky, je třeba definovat způsob, jakým se bude zahraniční obchod měřit.

Hlavním a zároveň nejpoužívanějším nástrojem, který zkoumá velikost ekonomiky, je hrubý domácí produkt (HDP). HDP je finální celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Tento ukazatel je všeobecně známý a slouží také k určení míry vyspělosti daného státu, čím vyšší HDP/obyvatele, tím se dá očekávat vyšší vyspělost státu a naopak.

Další dva důležité pojmy zahraničního obchodu jsou import a export. Import, česky dovoz, značí množství statků a služeb, které bylo dovezeno na dané území v daném časovém horizontu. Naproti tomu export, česky vývoz, udává množství statků a služeb, které je daný stát schopen a ochoten vyvézt do zahraničí. Společně tyto dva ukazatele slouží k porovnání otevřenosti ekonomiky jednotlivých států. Lze totiž zkoumat podíl importu ku HDP, což značí, jak velkou měrou se podílí dovoz na tvorbě HDP daného státu. Naopak podíl exportů ku HDP značí, jak velkou měrou se podílí vývoz na tvorbě HDP. Obrat zahraničního obchodu (import + export)/HDP pak představuje celkový součet importu a exportu ku HDP dané země, jedná se tedy o nejkompexnější ukazatel Otevřenost dané ekonomiky zpravidla vyplývá ze státního zřízení. Demokratické režimy bývají otevřenější a jejich účast v mezinárodním obchodě bývá omezená pouze ochotou směnit své zboží a služby. Naproti tomu státy s autoritářským režimem se na zahraničním obchodě podílí hlavně díky vývozům, dovozy do těchto států jsou většinou realizovány ze spřátelených států s podobným státním zřízením (Mankiw, 2012).

Data dovozu a vývozu se zaznamenávají do tzv. obchodní bilance (OB), která je součástí platební bilance (PB). Platební bilance je jeden z nejvýznamnějších výkazů ekonomiky, slouží jako nástroj pro národní ekonomiky k sledování postavení v mezinárodním obchodu i mezinárodních finančních tocích. Za její sestavení a zveřejnění zodpovídá vždy centrální banka daného státu. Platební bilance se musí řídit předpisy mezinárodního měnového

fondu a sestavuje se vždy v domácí měně. Z PB lze vyčíst množství zboží a služeb, které daná země dovezla a vyvezla, jaký zaznamenala objem zahraničních investic, jaké množství investic sama vyvezla, jak se změnila její dlužnická a věřitelská pozice ve vztahu k zahraničí a o kolik se zvýšily, nebo snížily její devizové rezervy. Převažuje-li import zboží a služeb, platební bilance nabývá záporných hodnot, což znamená, že ekonomika daného státu realizuje vyšší dovozy než vývozy zboží a služeb. Platební bilance se zpravidla člení na běžný, finanční, kapitálový a devizový účet. Obchodní bilance je rozhodující položkou běžného účtu platební bilance, odráží pohyb statků a služeb ze země a do země. Rozdíl mezi vývozy a dovozy statků a služeb tvoří položku označovanou buď jako čisté vývozy, nebo jako saldo obchodní bilance (cnb.z, 2018)

## **1.2 Formy vstupu na zahraniční trh**

Předchozí část práce byla zaměřena na vývoj a měření zahraničního obchodu. Tato podkapitola je věnována způsobům, jakými lze vstoupit na zahraniční trh a podílet se tak na tvorbě mezinárodního obchodu.

Nejjednodušším způsobem vstupu na zahraniční trh je využití prostředníka. Tato varianta je vhodná pro malé a střední podniky, které nemají dostatek prostředků na zřízení vlastního specializovaného zahraničního oddělení. Domácí společnost přeprodává své zboží prostředníkovi, který dále obchoduje vlastním jménem, na vlastní účet a hlavně na vlastní riziko. Prostředníci potom prodávají zboží dalším odběratelům a jejich zisk je tvořen rozdílem nákupní a prodejní ceny, tzv. cenovou marží.

Další možností je obchodní zastoupení. Cílem obchodního zástupce je dlouhodobě vykonávat činnost směřující k uzavírání určitého druhu smluv nebo sjednávat a uzavírat obchody jménem zastoupeného a na jeho účet. Zástupci by měli soustavně zprostředkovávat obchody ve vymezené oblasti a dosahovat určitého minimálního obratu za stanovené období. Je nutné, aby při svém působení respektovali podmínky stanovené zastoupeným a řídili se jeho pokyny.

Spolupráce více firem ze stejného oboru podnikání v oblasti vývozu na zahraniční trh se nazývá Piggy Back. V tomto případě velká a známá společnost dává za úplatu menším

firmám k dispozici své zahraniční distribuční cesty. Výhodou pro odběratele je nabídka kompletního sortimentu zboží. Malé firmy mohou v tomto případě využít jména a zkušeností velké firmy, která poskytuje svému partnerovi logistické služby a zázemí.

Všechny předešlé metody se týkaly vývozu zboží. Jedná-li se o vývoz know how, hovoří se potom o licenčním vývozu. Tato metoda patří mezi nejméně náročné. Domácí společnost totiž za úplatu prodá své výrobní postupy a procedury. Nevýhodou licenčního vývozu je, že jakmile dojde k prodeji, majitel ztrácí jakoukoliv kontrolu a nemůže dohlédnout na dodržování požadované kvality (Machková, 2009).

## **2. Zahraniční politika ČR před vstupem do EU**

Tato kapitola je zaměřena na analýzu dat zahraničního obchodu České republiky před vstupem do EU. Cílem kapitoly je shrnutí ZO v jednotlivých etapách vývoje republiky se zaměřením na komoditní a teritoriální strukturu zahraničního obchodu. Úvodem je nutné poznamenat, že Česká republika byla významně ovlivněna dobou po 2. světové válce, kdy v ekonomice bylo uplatňováno centrální plánování. Kapitola se proto člení na dvě podkapitoly – jedna se věnuje období centrálního plánování a druhá zahraničnímu obchodu po pádu režimu.

### **2.1 Zahraniční obchod v letech 1948 -1989**

V únoru roku 1948 nastal tzv. komunistický puč a došlo k upevnění vlády Komunistické strany Čech (KSČ). Postupně se dospělo k úplnému vytlačení privátního sektoru a nastolilo se centrálně plánované hospodářství, které vedlo ke znárodňování soukromých subjektů a v podstatě k zániknutí tržního prostředí. Zahraniční politika byla uplatňována pomocí podniků zahraničního obchodu (PZO) a jejich orientace se zaměřila zejména na Sovětský svaz.

Plán zahraničního obchodu zpravidla zahrnoval hmotný plán, který obsahoval výpisy zboží určeného pro vývoz a zároveň i výpisy zboží, které bylo potřeba v daném období dovézt. Převážný plán potom zajišťoval dovozy a vývozy z hlediska přepravního zabezpečení. Devizový plán byl členěný na plán inkas a plán plateb. Problémem tohoto plánování byla jeho uplatnitelnost v praxi. Zatímco na domácím trhu bylo možné direktivně nařídit kolik a jakého zboží je třeba vyrobit, na zahraničním trhu vše fungovalo na zásadách tržní ekonomiky, z toho důvodu docházelo k velkým rozdílům mezi domácím a zahraničním plánem ekonomiky pro dané období.

Rok po změně politického systému v zemi se ČSSR stala členem Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP). RVHP byla mnohostranná mezinárodní organizace sdružující socialistické republiky za účelem poválečného rozvoje a upevnění politického vlivu SSSR. Bohužel se zpětně prokázalo, že působení ČSSR v RVHP nebylo tak přínosné,

jak se očekávalo. Svědčí o tom saldo aktivního československého strojírenského exportu v 80. letech minulého století, které nestačilo na zaplacení čistého importu paliv, hmot a surovin, nicméně po dlouhou dobu státy RVHP tvořily významný podíl zahraničního obchodu ČSSR (Fojtíková, 2009).

*Tabulka 1: Podíl obratu socialistických zemí na celkovém zahraničním obchodě ČSSR v letech 1970 - 1989 (v mil. Kč, v %)*

Rok	Celkový obrat zahraničního obchodu ČSSR	Obrat RVHP	Podíl obratu RVHP		Podíl ostatních socialistických zemí (v %)
			%	Z toho SSSR	
1970	53 910	34 634	64,2	32,5	5,8
1975	97 367	64 285	66	32,5	4,6
1980	161 703	105 956	65,5	35,8	4,4
1985	240 141	177 880	74,1	44,8	4,8
1989	432 232	239 918	55,5	30,1	6,1

Zdroj: Statistická ročenka ČSFR (1990 – 1992), zpracování vlastní

Co se týče komoditní struktury vývozu zboží, se kterým ČSSR obchodovala, jednalo se převážně o těžké stroje, zbraně a zařízení. Export byl dále orientován na průmyslové spotřební zboží, hlavně textilní průmysl, a později se v důsledku problémů s odbytem do západních teritorií začalo vyvážet i nerostné bohatství. V dovozu pak díky rostoucí spotřebě ropy převládla skupina paliv. Z členských států RVHP se na československém zahraničním obchodě nejvíce podílel Sovětský svaz, jehož podíl z pravidla tvořil až třetinu celkového obratu. Dalšími významnými státy byly tehdejší NDR, Polsko, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko. Ostatní země RVHP tvořily dohromady podíl kolem 1 %. (Fojtíková, 2009)

## **2.2 Zahraniční obchod v letech 1989 - 2000**

Po pádu komunistického režimu v Československu roku 1989 nastaly významné změny nejen v politickém, ale i v ekonomickém směřování naší země. Přejít na tržní ekonomiku se stal hlavním vládním cílem a bylo třeba provést deregulaci ekonomických činností, privatizovat státní majetek a znovuobnovit konkurenční prostředí. Zahraniční politika se tehdy přeorientovala, snažila se více otevřít tehdejší západní Evropě a zbytku vyspělého světa. Došlo k širší dohodě o obchodě a spolupráci mezi ČSFR a Evropským

společenstvím. ČSFR se zapojila do světové ekonomiky s orientací na další regiony, především pak americký a jihovýchodní Asii. V neposlední řadě bylo obnoveno členství v Mezinárodním měnovém fondu a Světové bance, také došlo k aktivizaci činností Československa v GATT (Fojtíková, 2009).

Výše zmíněné změny s sebou nesly pokles HDP. Začátek 90. let minulého století byl značně ovlivněn růstem domácí poptávky, která nestíhala být uspokojena domácí nabídkou, tento problém se řešil růstem dovozů ze zahraničí. V letech 1993 až 1995 došlo k nárůstu importu z 5,4 % na 28,6 %, zatímco export ve stejném období vzrostl z 6,6 % na 10,6 %. Tento deficit obchodní bilance byl financován přílivem zahraničního kapitálu. Podrobnější přehled dovozu a vývozu je zaznamenán v následující tabulce.

*Tabulka 2: Vývoj zahraničního obchodu ČR v letech 1993 - 2000 (v mld. Kč)*

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<b>Vývoz</b>	414,8	458,4	569,5	588,8	722,5	850,3	908,8	1121,1
<b>Dovoz</b>	430,1	498,2	667,1	748,3	866,5	932,7	974,6	1241,9
<b>Saldo</b>	-15,3	-39,8	-97,6	-159,5	-144	-82,4	-65,8	-120,8

Zdroj: ČNB, zpracování vlastní

Jak už bylo naznačeno v úvodu podkapitoly, toto sledované období přineslo významné teritoriální změny v oblasti zahraničního obchodu ČR. V roce 1989 státy s vyspělou tržní ekonomikou tvořily 29,9 % veškerého vývozu Československa a 27,8 % všech dovozů. Během desetiletí se situace vyvinula tak, že v roce 2000 byl podíl celkového vývozu 74,8 % a dovozu 71,9 %, tento nárůst však znamenal pokles ZO České republiky s evropskými státy s tranzitivní ekonomikou, včetně Ruska. V následující tabulce lze vidět teritoriální strukturu vývozu v ČR v letech považovaných za milníky sledovaného období.



Tabulka 3: Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR v letech 1989 - 2000 (v %)

Rok	Státy s vyspělou tržní ekonomikou	Z toho EU	Rozvojové země	Evropské země s tranzitivní ekonomikou	Z toho Slovensko
<b>Dovoz</b>					
1989	27,8	14,9	12,2	60	-
1990	47,3	31,9	7,6	40,1	-
1993	60,1	38,3	5	34,2	17,7
2000	71,9	62	4,6	23,5	6
<b>Vývoz</b>					
1989	29,9	14,3	13,9	56,5	-
1990	43,6	31,3	10,9	40,8	-
1993	55,4	41,4	8,5	33,8	20
2000	74,8	68,5	3,8	21,4	7,7

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Hlavními obchodními partnery ČR byly převážně sousední státy, s kterými ČR realizovala více než polovinu zahraničního obchodu. Nejvýznamnějším partnerem v roce 2000 byla Spolková republika Německo, která se podílela 32,3 % na celkovém dovozu a 40,4 % vývozu ČR. Druhým největším obchodním partnerem bylo Slovensko s podílem 6 % celkového dovozu a 7,7 % vývozu v roce 2000. Dalšími státy s významným podílem na ZO České republiky byly Polsko, Rakousko, Francie, Itálie a Rusko. Ze zjištěných informací plyne, že vývoj českého ZO silně závislý na hospodářské situaci okolních zemí.

Díky orientaci na vyspělé tržní ekonomiky došlo také ke změně komoditní struktury. Tyto změny ze začátku přinesly pokles vývozu technicky náročných výrobků, v nichž bylo zaostávání za vyspělým světem nejznatelnější. V roce 1989 vývoz strojů a dopravních prostředků představoval 44,4% podíl a v roce 1993 už to bylo pouze 27,6 %. V druhé polovině 90. let se Česká republika byla schopna prosadit i na trhu s výrobky s vyšší přidanou hodnotou a vývoz sledovaných komodit v roce 2000 vzrostl na 44,4 %. Vzhledem k potřebě modernizace domácí výroby dovoz strojů nezaznamenal žádné výrazné výkyvy a po celou dobu transformace se pohyboval kolem 36 % až do roku 2000, kdy tento podíl překročil 40 %. Významný pokles podílu dovozu zaznamenala skupina surovin a nerostných paliv z 26,1 % v roce 1989 na 12,8 % v roce 2000. Tento pokles reflektuje snížení surovinové náročnosti českého průmyslu. Pro doplnění celkového obrazu komoditní struktury ve sledovaném období slouží následující tabulka.

Tabulka 4: Komoditní struktura zahraničního obchodu ČR v letech 1989 - 2000 (v %)

SITC skupina	Dovoz			Vývoz		
	1989	1993	2000	1989	1993	2000
<b>0 – potraviny a zvířata</b>	6,9	6,2	4	4,5	6,6	2,9
<b>1 – nápoje a tabák</b>	0,7	1,1	0,6	0,4	1,2	0,7
<b>2 – suroviny (bez paliv)</b>	8,8	5	3,2	3,7	6,1	3,5
<b>3 – nerostná paliva</b>	17,3	11,1	9,6	5,2	6,2	3,1
<b>4 – živočišné a rostlinné tuky</b>	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1
<b>5 – chemikálie</b>	9,3	12,1	11,2	7,6	9,5	7,1
<b>6 – meziprodukty</b>	10,4	15,9	20,7	22,4	29,9	25,4
<b>7 – stroje a dopravní prostředky</b>	36,9	36,1	40,2	44,4	27,6	44,4
<b>8 – různé průmyslové výrobky</b>	6,2	11,7	10,3	9,7	12,7	12,5
<b>9 – ostatní</b>	3,1	0,4	0	1,9	0	0,1

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Tabulka může navozovat dojem, že nedošlo k žádným velkým změnám v komoditní struktuře, je však třeba si uvědomit, že ČR se ve sledovaném období musela přetransformovat z méně náročných trhů na vyspělé západní trhy. Jedná se zejména o kategorie 7 a 8, které mají nejvyšší přidanou hodnotu. Mnoho dovozů se uskutečnilo díky budování a modernizaci infrastruktury ČR a modernizací českých podniků. Jednalo se o objemově významné a neopakovatelné akce, které jednorázově zatížily obchodní bilanci (Spěváček, 2002).

K dotvoření uceleného přehledu sledovaných makroekonomických ukazatelů v daném období slouží následující tabulka, která shrnuje vývoj dovozu a vývozu ČR od roku 1998 až do roku 2000. V tabulce lze nalézt také údaje o obchodní bilanci sledovaného období a meziročním procentuálním nárůstu všech ukazatelů.

Tabulka 5: Zahraniční obchod ČR v letech 1989 – 2000 (v mld. Kč; v %)

	Obrat	Vývoz	Dovoz	Bilance	Změna proti předchozímu roku (v %)	
					V mld. Kč	Vývoz
<b>1989</b>	427,5	216,5	211,0	5,5	-	-
<b>1990</b>	448,0	214,1	233,9	-19,8	-1,1	10,9
<b>1991</b>	442,4	233,6	208,8	24,8	9,1	-10,8
<b>1992</b>	541,5	248,1	293,4	-45,3	6,2	40,5
<b>1993</b>	847,7	421,6	426,1	-4,5	69,9	45,2
<b>1994</b>	957,2	458,8	498,4	-39,5	8,8	17,0
<b>1995</b>	1 231,9	566,2	665,7	-99,6	23,4	33,6
<b>1996</b>	1 356,4	601,7	754,7	-153,0	6,3	13,4
<b>1997</b>	1 569,0	709,3	859,7	-150,5	17,9	13,9
<b>1998</b>	1 748,7	834,2	914,5	-80,2	17,6	6,4
<b>1999</b>	1 881,9	908,8	973,2	-64,4	8,9	6,4
<b>2000</b>	2 363,0	1 121,1	1 241,9	-120,8	23,4	27,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

### **3. Zahraníční obchod po vstupu ČR do EU**

Cílem této kapitoly je po předchozím zkoumání zahraničního obchodu ČR porovnat změny, které nastaly po vstupu do Evropské unie. Kapitola také krátce pojednává o vzniku EU, její společné obchodní politice a společném volném trhu členských států.

#### **3.1 Vznik Evropské unie**

Snahy o vznik jednotného evropského společenství, které bude evropské státy sdružovat jak po politické, tak hospodářské linii, se začaly ozývat už po konci 2. světové války. Krátce po válce W. Churchill ve svém projevu v Curychu vyjádřil svou vizi „spojených států evropských“. Prvním krokem mělo být založení Rady Evropy (Mikeščík, 1997).

Prvním důležitým milníkem ekonomické integrace byl vznik Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Došlo k vytvoření společného evropského trhu uhlí a oceli, který umožňoval společně kontrolovat, plánovat a využívat suroviny a produkty z nich vyrobené. Smlouva o založení ESUO vstoupila v platnost 23. července 1952 (Baldwin, & Wyplosz, 2006).

K vyšší obchodně ekonomické integraci Evropy přispělo Evropské hospodářské společenství (EHS). Cílem vzniku EHS bylo zřídit celní unii a společný volný trh s pohybem osob, služeb a kapitálu a přistoupit k potřebné koordinaci a harmonizaci evropské politiky v těchto oblastech. EHS byla výsledkem tzv. Římských smluv, které byly podepsány 25. března 1957 (Fiala, & Pitrová, 2009).

Veškeré snahy o stále větší integraci vedly až ke vzniku Evropské unie, tak jak je známa dnes. EU vznikla v roce 1993 na základě smlouvy zvané Maastrichtská smlouva, která vešla v platnost 1. listopadu. Tento dokument podepsali ministři zahraničí, financí a hospodářství všech tehdejších 12 členských států. Evropská unie je společenství, které se aktivně vyvíjí a rozšiřuje. Za dobu své existence prošla mnoha změnami a zásadními přelomy. V současné době má EU celkem 28 členských států včetně ČR, která se oficiálně stala členem 1. května 2004 (Fiala, & Pitrová, 2009).

## 3.2 Společná obchodní politika

Vstupem do Evropské unie se všechny členské státy zavazují, že se vzdávají své autonomní zahraniční obchodní politiky a že své zájmy budou prosazovat prostřednictvím zastoupení v příslušných orgánech EU. Hlavním orgánem, který tvoří zahraniční obchodní politiku, je Evropská komise, přesněji její část zvaná Generální ředitelství pro obchod. Evropská komise tedy předkládá své návrhy Radě EU a ta na základě podkladů hlasuje o dalším společném postupu.

Hlavním cílem společné obchodní politiky je harmonický rozvoj hospodářských aktivit členských zemí a růst životní a ekonomické úrovně. Tyto cíle jsou zakotveny v člancích 131 až 134 ve smlouvě o vzniku Evropského Společenství. Dalším nepsaným cílem je snaha zvýšit export členských států mimo EU a vylepšit tak pasivní obchodní bilanci Unie.

Evropská unie tedy uplatňuje společnou obchodní politiku vůči třetím zemím. Využívá k tomu celou řadu nástrojů, které lze rozdělit do tří nejvýznamnějších kategorií: autonomní, defenzivní a ofenzivní opatření. Mezi autonomní opatření lze zařadit celní politiku, která se snaží ochránit výrobce členských států před zahraniční konkurencí, nebo naopak podpořit dovoz vstupních surovin pro výrobu, kterých je v EU nedostatek. Evropská unie má jednotný celní sazebník, který je závazný pro všechny členské státy a jehož úprava je možná jen společným rozhodnutím. Tento celní sazebník se nazývá Kombinovaná nomenklatura, naposledy byl obnoven v roce 2017. Dalším autonomním nástrojem je dobrovolné exportní omezení. Státy, které souhlasí s tímto závazkem, mohou svobodně dovážet své zboží do EU, ale jen v předem domluveném množství. Nejpoužívanějším defenzivním nástrojem je antidumpingové opatření, které se snaží omezit dovoz zboží, jehož cena je nižší než běžná cena na domácím trhu. Mezi defenzivní nástroje se také řadí protisubvenční a ochranná opatření, jejich cílem je zabránit prudkému nárůstu dovozu určitých výrobků do EU, dovozce pak musí žádat o vydání licence, která umožňuje podrobně sledovat vývoj dovozu. Defenzivní obchodní opatření lze použít jen v případech, kdy dovozy do EU způsobují, nebo hrozí způsobit, materiální újmu výrobnímu odvětví v EU a kdy lze prokázat příčinnou souvislost mezi dovozy a újmou. Mezi ofenzivní opatření patří tzv. nařízení o obchodních bariérách umožňující Komisi podat stížnost vůči třetí zemi, která nedodrží své závazky v obchodní oblasti dané v rámci

WTO nebo bilaterální dohody. EU má také možnost zavést i opatření na dovoz nebo vývoz výrobků do a z EU, ať už z politických, nebo bezpečnostních důvodů. V tomto případě se jedná o embargo, bojkot nebo zvláštní režim na vývoz zbraní, jaderného materiálu, některých chemikálií či zboží dvojího užití (euroskop.cz, 2018)

### 3.3 Společný trh EU

Jednotný trh EU, někdy též nazývaný vnitřní trh, je definován 4 základními svobodami – jsou jimi volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. V praxi to znamená, že vnitřní trh je stejně svobodný jako trh jednotlivých členských států. Občané EU mohou studovat, žít, nakupovat, pracovat nebo pobírat důchod v kterékoli zemi EU a využívat produktů z celé Evropy. Níže jsou zmiňované 4 svobody stručně popsány.

Za nejdůležitější svobodu z hlediska této práce lze považovat **volný pohyb zboží**. Domluva říká, že státy si nekladou žádné překážky v dovozu ani vývozu v rámci EU. Veškeré zboží však musí splňovat platné normy na výrobky. Ze začátku se počítalo s jednotnou komplexní normou, které budou podřízené všechny normy členských států. Tento způsob se ukázal být logisticky velice náročný. Situace se vyvinula tak, že v současnosti platí, že výrobek splňující normy v členské zemi se smí vyvážet do ostatních států. Na vnitřním trhu EU tedy funguje princip vzájemného uznávání výrobků. Precedentem nového přístupu se stal francouzský likér Cassis de Dijon<sup>53</sup>. Německo blokovalo jeho prodej kvůli nízkému obsahu alkoholu, jelikož v Německu musel mít likér minimálně 25 % alkoholu a francouzský likér měl pouze 15 %. Evropský soudní dvůr rozhodl, že německý zákaz prodeje tohoto likéru je netarifní překážkou obchodu, a prodej likéru musel být povolen. Zboží smí být zakázáno pouze v případě, že by mohlo ohrozit bezpečnost, zdraví nebo mravnost spotřebitele (Baldwin, & Wyplosz, 2006)

Další svobodou je v EU **volný pohyb služeb**. Svoboda poskytovat služby znamená, že poskytovatel může provozovat svoji činnost v jakémkoliv členském státě za stejných podmínek jako příslušníci daného státu. Nejvíce byly zasaženy segmenty bankovníctví a dopravních služeb. V bankovním sektoru byly harmonizovány podmínky pro založení banky. Banka je kontrolována členským státem, ve kterém sídlí, a ostatní členské země tyto kontroly uznávají a respektují je. Banka, která získá oprávnění k provozu své služby

v jedné členské zemi, získává automaticky oprávnění provozovat bankovní služby v celé EU. Největšími investičními bankami na území Unie byly v roce 2017 Credit Suisse, Deutsche Bank a UBS. Zatímco bankovní sektor volného pohybu služeb využíval od samého začátku, liberalizace dopravních služeb byla velice pozvolná. Příčinou byly státní monopoly v železniční a letecké dopravě. Na trhu se tedy objevily společnosti nabízející dopravu dálkovými autobusy po Evropě. Největším autobusovým dopravcem je v současné době německá společnost Flixbus. Největší českou dopravní společností působící na evropském trhu je společnost RegioJet Ladislava Jančury. (regiojet.cz, 2018)

Třetí svobodou je **volný pohyb osob**. Amsterodamská smlouva definuje tzv. „národní zacházení“, přiznávající občanům z jakéhokoliv členského státu stejná práva a povinnosti jako občanům hostitelského státu. Každý občan a jeho rodina mají právo se přestěhovat do jiného členského státu, kde mohou pracovat, podnikat nebo se zde usadit. Každý občan má jednotný evropský zdravotní průkaz, který mu zprostředkovává přístup k lékařské péči ve všech zemích Unie. Další nespornou výhodou volného pohybu osob je tzv. Schengenský prostor, který umožňuje přechod státních hranic bez pasové kontroly, Schengen byl budován od poloviny 90. let. (Barnard, & Scott, 2002)

Čtvrtou svobodou je **volný pohyb kapitálu**. Jednak volný pohyb plateb, zahrnující platby za dovezené zboží a služby a transfery peněz migrujících pracovníků, jednak volný pohyb kapitálu, do něhož spadají portfoliové investice, investice do nemovitostí, operace na finančních trzích, pojištění, půjčky a úvěry. Liberalizace pohybu kapitálu je opět právně zakotvena v Maastrichtské smlouvě, která zakazuje veškerá omezení pohybu kapitálu mezi zeměmi EU. (Barnard, & Scott, 2002)

### **3.4 Dopady vstupu na ČR**

Z předchozích podkapitol vyplývá, že ČR po vstupu do Unie získala přístup na vnitřní trh EU a lepší vyjednávací pozici vůči třetím zemím. Široká veřejnost, stejně jako odborníci, doufala, že členství v EU přinese České republice vyšší životní úroveň, napomůže české ekonomice a přiblíží obyvatelstvo ČR k životnímu standardu západní Evropy.

Konkrétním makroekonomickým dopadům transformace je věnována právě tato podkapitola. K ní využité údaje zachycují období od roku 2001 do roku 2014, cílem je sledování ukazatelů po dobu 4 let před vstupem do Unie zároveň s ukazateli po vstupu za účelem zpřehlednění případných změn.

Nejkomplexnějším ukazatelem vývoje zahraničního obchodu je obchodní bilance (dále OB). OB porovnává vývoz a dovoz zboží a služeb vždy za období jednoho kalendářního roku, je součástí platební bilance. V následující tabulce jsou znázorněna data obchodní bilance ČR v rozmezí let 2001 až 2014.

*Tabulka 6: Obchodní bilance ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč)*

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>Obchodní bilance</b>	-117 414,8	-70 810,8	-69 793,2	-26 437,9	38 623,9	39 761	87 915,3
<b>Meziroční změna</b>	-	46 604	1 017,6	43 355,3	65 061,8	1 137,1	48 154,3
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Obchodní bilance</b>	67 246,3	149 587,1	121 240,8	191 128,3	305 709,6	351 219,7	429 195,3
<b>Meziroční změna</b>	-20 669	82 340,8	-28 346,3	69 887,5	114 581,3	45 510,1	77 975,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Z tabulky je patrné, že obchodní bilance České republiky se po vstupu do Evropské unie přetransformovala v kladnou obchodní bilanci. Což znamená, že oproti období před vstupem Česká republika realizovala větší vývozy než dovozy zboží a služeb. Tento zlom změnila hlavně orientace českého exportu, který se po vstupu více soustředil na společný trh, a také větší příliv zahraničních investic z EU na území ČR. Největší pokles aktivní obchodní bilance byl zaznamenán mezi lety 2007 a 2008, jednalo se o roky s všeobecnou hospodářskou recesí. Zároveň v roce 2008 ČR realizovala vyšší dovozy z mimoevropských států, zejména potom z Ruska a Číny. Rok 2009 přinesl největší meziroční nárůst přírůstku OB, celá EU se totiž snažila pomocí investic oživit svou ekonomiku. Z dostupných dat vyplývá, že působení ČR v Evropské unii přispělo k pozitivnímu nárůstu zahraničních exportů. Obchodní bilance ČR má stále vzestupnou tendenci a rok od roku realizuje vyšší přebytek. V následující tabulce jsou zachyceny exporty a importy České republiky ve sledovaném období.



Tabulka 7: Přehled zahraničního obchodu ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč)

Rok	Dovoz	Meziroční změna	Vývoz	Meziroční změna	Obrat ZO	Meziroční změna
2001	1 385,6	-	1 268,3	-	2 653,9	-
2002	1 325,7	-59,9	1 254,9	-13,4	2 580,6	-73,3
2003	1 440,7	115	1 370,9	116	2 811,6	231
2004	1 749,1	308,4	1 722,7	351,8	3 471,8	660,2
2005	1 829,9	80,8	1 868,6	145,9	3 698,5	226,7
2006	2 104,8	247,9	2 144,6	276	4 249,4	550,9
2007	2 391,3	286,5	2 479,2	334,6	4 870,5	621,1
2008	2 406,5	15,2	2 473,7	-5,5	4 880,2	9,7
2009	1 989	-417,5	2 138,6	-335,1	4 127,6	-752,6
2010	2 411,6	422,6	2 532,8	394,2	4 944,4	816,8
2011	2 687,6	276	2 878,7	345,9	5 566,3	621,9
2012	2 766,9	79,3	3 072,6	193,9	5 839,5	273,2
2013	2 823,5	56,6	3 174,7	102,1	5 998,2	158,7
2014	3 199,6	376,1	3 628,8	454,1	6 828,4	830,2

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Jak už bylo řečeno, účast ČR na vnitřním trhu EU přispěla k růstu vývozu českého zboží. Exporty mírně rostly po celou dobu sledovaného období, výjimkou byly pouze roky 2008 a 2009, kdy došlo k poklesu zapříčiněného hospodářskou krizí. Naproti tomu tempo růstu importu bylo po celou dobu nižší než tempo růstu exportu.

Ještě před tím, než se Česká republika stala členem Evropské unie, zaujímaly členské státy na zahraničním obchodě ČR největší podíl. Následující tabulka mapuje procentuální vývoj exportu ČR sledovaného období. Skupina států EU 25 je pro lepší porovnání v tabulce uvedena už od roku 2000, ačkoliv k rozšíření EU došlo v letech 2004 a 2007. Od roku 2007 jsou do skupiny vyspělých tržních ekonomik (VTE) a EU 25 zahrnuty Bulharsko a Rumunsko. Skupina států SNS zastřešuje bývalé republiky Sovětského svazu, jejími členy jsou Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán a Uzbekistán.

Tabulka 8: Teritoriální struktura exportu ČR v letech 2001 - 2014 (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>Vyspělé tržní ekonomiky</b>	93,3	93,1	93,7	93,3	92,3	92,3	91,1
<b>EU 25</b>	85,7	84,8	86,3	85,9	84,1	84	83,5
<b>ESVO</b>	1,8	2,1	1,8	1,6	1,7	1,9	2
<b>Ostatní VTE</b>	5,8	6,2	5,6	5,8	6,5	6,4	5,6
<b>Rozvojové země</b>	3,7	3,5	2,9	3,2	3,6	3,2	3,4
<b>Evropské tranzitivní ekonomiky</b>	0,9	1,2	1,1	1,1	2,5	1	1,1
<b>SNS</b>	4	2,3	2,1	2,4	3,1	3,4	3,7
<b>Ostatní</b>	0,8	0,4	0,6	0,5	0,4	0,5	0,6
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Vyspělé tržní ekonomiky</b>	91,1	90,9	90,5	89,8	88,5	88,6	89,5
<b>EU 25</b>	83,3	83,1	82,4	81,5	79,4	79,1	80,1
<b>ESVO</b>	1,9	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	2
<b>Ostatní VTE</b>	5,9	5,7	5,9	6,1	6,9	7,4	7,4
<b>Rozvojové země</b>	3,3	4,3	4	3,7	4	4,1	4,3
<b>Evropské tranzitivní ekonomiky</b>	1	0,9	0,8	0,9	0,8	0,6	0,5
<b>SNS</b>	4,3	3,5	4	4,7	5,7	5,5	4,4
<b>Ostatní</b>	0,6	0,8	1	1,1	1,2	1,3	1,2

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Export České republiky se ve sledovaném období z více jak 90 % odehrával na trzích vyspělých ekonomik, pouze v posledních 4 letech lze pozorovat mírně klesající tendenci. EU zaujímá od 83 % až 86 % celkových vývozu. Lze si povšimnout poklesu podílu ostatních tržních ekonomik mimo EU, jako například USA. Další pokles zaznamenávaly Evropské trhy s tranzitivní ekonomikou. V posledních letech lze pozorovat trend nárůstu odbytišť v sekci „ostatní“ kam patří asijské státy, zejména pak v Číně.

Naproti tomu podíl importu ze zemí EU má v první polovině sledovaného období klesající tendenci, což napomáhá výsledné kladné obchodní bilanci. Pouze v prvním roce ČR v Unii (rok 2005) je zde nepatrný nárůst dovozu ze zemí EU 25. Od roku 2011 lze pozorovat trend zvyšujícího se podílu skupiny evropských ekonomik na českém importu. Podrobný vývoj je zaznamenán v následující tabulce, ke zpracování byla použita stejná metodika jako v předchozím případě.

Tabulka 9: Teritoriální struktura importu ČR v letech 2001 - 2014 (v %)

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>Vyspělé tržní ekonomiky</b>		84,3	81,7	81,1	82,4	81	79,7	79,4
	<b>EU 25</b>	74,4	72,2	71,4	71,8	71	70	70,2
	<b>ESVO</b>	2,6	2,5	2,5	2,2	2,2	2,1	1,6
	<b>Ostatní VTE</b>	7,3	7	7,2	8,4	7,8	7,6	7,6
<b>Rozvojové země</b>		5,4	7,3	7,4	6,3	5,7	5,6	5,8
<b>Evropské tranzitivní ekonomiky</b>		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
<b>SNS</b>		7	6	6	5,7	7,8	8,2	6,6
<b>Ostatní</b>		3,1	4,8	5,3	5,3	5,3	6,2	7,9
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Vyspělé tržní ekonomiky</b>		75,5	75,4	71,5	71,5	72,1	72,7	73,3
	<b>EU 25</b>	66,4	66,1	62,6	62,9	63,3	63,9	64,8
	<b>ESVO</b>	1,7	2	2	2	2,1	2,1	1,5
	<b>Ostatní VTE</b>	7,4	7,3	6,9	6,6	6,7	6,7	7
<b>Rozvojové země</b>		6	6,9	7,8	7,3	7,6	7,4	7,3
<b>Evropské tranzitivní ekonomiky</b>		0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,5
<b>SNS</b>		8,9	6,7	7,7	7,9	8,1	7,7	6,7
<b>Ostatní</b>		9	10,3	12,5	12,7	11,3	11	11,8

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Jak už bylo naznačeno výše, po vstupu do EU dochází postupně k poklesu dovozů ze zemí EU. Tyto trhy jsou nahrazovány skupinou států ostatní a státy SNS. V těchto zemích je realizován především nákup paliv a nerostných surovin. Nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR je jednoznačně Spolková republika Německo, na kterou připadá až třetina českého obratu zahraničního obchodu. V následující tabulce je zaznamenáno vždy 5 nejdůležitějších států pro zahraniční obchod ČR v roce vstupu do unie a následně srovnání s podílem na konci sledovaného období.

Tabulka 10: Podíl 5 nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR (v %)

Země	Dovoz		Země	Vývoz	
	2004	2014		2004	2014
<b>SRN</b>	31,7	26,1	<b>SRN</b>	36,2	32,0
<b>Čína</b>	5,2	11,3	<b>Slovensko</b>	8,4	8,4
<b>Polsko</b>	4,8	7,8	<b>Polsko</b>	5,2	6,0
<b>Slovensko</b>	5,4	5,3	<b>Francie</b>	4,6	5,1
<b>Rusko</b>	4,1	4,0	<b>VB</b>	4,7	5,1
<b>Celkem</b>	51,2	54,5	<b>Celkem</b>	59,1	56,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Po celou dobu sledovaného období bylo s touto skupinou realizováno více jak 50 % obratu zahraničního obchodu ČR. Lze si povšimnout, že kromě Rakouska všechny ostatní sousední státy patří mez nejvýznamnější obchodní partnery ČR. Pozice SRN a Polské republiky jsou neměnné, obě dvě se drží na stejné příčce jak v dovozu, tak ve vývozu, naproti tomu do Slovenské republiky ČR spíše vyvážela.

Při pohledu na komoditní strukturu vývozu je možné konstatovat, že po vstupu ČR do EU nebyly zaznamenány žádné zásadní změny. V následující tabulce je zaznačen podíl jednotlivých SITC skupin v průběhu let. Došlo ke zrychlení tempa růstu v některých třídách SITC, rychleji se po roce 2004 vyvíjela především skupina strojů a dopravních prostředků (SITC7). Druhým nejvýznamnějším sektorem je SITC 6, kde jsou zastoupeny tržní výrobky. Společně potom skupiny 6, 7 a 8 dohromady tvoří více jak 80 % realizovaných vývozů po celou dobu sledovaného období. ČR se tedy i po vstupu do EU stále orientuje na strojní průmysl, především lehké strojírenství a dopravní prostředky. V průběhu celosvětové krize došlo k poklesu zahraniční poptávky po zboží strojního průmyslu, což se také nepříznivě promítlo do ekonomické situace ČR. Dále je evidentní, že vývoz komodit ze skupin SITC 1 a 9 je skoro zanedbatelný, dohromady tyto dvě skupiny tvoří maximálně 1 % na celkovém podílu vývozu ČR.

Tabulka 11: Komoditní struktura exportu ČR v letech 2001 - 2014 (v %)

SITC skupina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SITC 0	2,7	2,5	2,7	2,8	3,3	2,9	2,9	3,2	3,5	3,0	3,2	3,5	3,7	3,6
SITC 1	0,7	0,7	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8
SITC 2	3,0	2,8	2,8	2,7	2,5	2,6	2,6	2,6	2,7	3,0	2,8	2,8	2,7	2,4
SITC 3	3,0	2,9	2,9	2,9	3,1	2,9	2,7	3,4	3,6	3,7	3,8	3,9	3,1	2,7
SITC 4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
SITC 5	6,5	6,0	5,9	6,0	6,4	6,1	5,8	6,0	6,4	6,5	6,3	6,2	6,4	6,6
SITC 6	24,4	23,4	23,1	22,6	21,7	20,8	20,2	19,5	17,6	17,2	17,6	17,3	17,3	16,5
SITC 7	47,3	49,6	50,1	50,9	50,8	53,2	54,2	53,8	53,6	54,6	54,8	54,1	53,9	55,0
SITC 8	12,2	11,9	11,8	11,5	11,5	11,0	10,8	10,7	11,7	11,1	10,7	11,1	11,8	11,8
SITC 9	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Komoditní struktura dovozu zboží a surovin do ČR kopíruje komoditní strukturu vývozu, nutno však konstatovat, že v případě dovozu jsou procentuální zastoupení vyváženější. Dominující je skupina SITC 7, která zaznamenává každý rok více než 40% podíl dovozu. K výrazné změně dochází v podílu dovozu surovin a paliv (SITC 3), tyto výkyvy jsou způsobeny pohyblivostí cen ropy na světových trzích. Stejně jako u vývozu, tak i u dovozu platí, že vstup ČR do EU neměl za následek žádnou výraznou změnu ve struktuře zboží. Přehledná data podílů jednotlivých skupin jsou zaznamenána v následující tabulce.

Tabulka 12: Komoditní struktura importu ČR v letech 2001 - 2014 (v %)

SITC skupina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SITC 0	3,9	4,1	4,0	4,1	4,5	4,2	4,3	4,4	5,4	4,7	4,6	4,9	5,2	5,0
SITC 1	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,5	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6
SITC 2	2,9	2,9	2,8	3,0	2,8	2,7	2,4	2,7	2,3	2,7	3,0	2,9	2,8	2,5
SITC 3	9,1	7,6	7,5	7,0	9,2	9,5	8,0	10,4	9,2	9,6	10,7	11,1	10,4	8,4
SITC 4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
SITC 5	10,9	11,2	11,4	11,1	11,0	10,4	10,4	10,3	11,2	10,7	10,9	11,1	11,4	11,6
SITC 6	20,2	20,6	20,1	20,6	20,5	20,4	20,9	19,7	17,6	17,8	18,2	17,8	17,9	17,6
SITC 7	42,2	42,4	42,8	42,3	40,3	41,4	43,0	41,3	41,3	43,4	41,9	41,3	41,0	43,3
SITC 8	10,1	10,6	10,6	10,9	10,9	10,5	10,1	10,4	11,9	10,3	9,7	9,7	10,1	10,6
SITC 9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Pro utvoření celkového přehledu komoditní struktury zahraničního obchodu České republiky ve sledovaném období je třeba uvést data bilance jednotlivých zbožových skupin. Pro větší přehlednost je následující tabulka rozdělena na tři části (4 roky před vstupem ČR do EU, prvních 5 let působení a poslední 4 roky sledovaného období). Tabulka je v miliardách korun a data byla čerpána opět z Českého statistického úřadu.

Tabulka 13: *Bilance komodit ČR v letech 2001 - 2014 (v mld. Kč)*

	SITC skupina	2000–2004	2005–2010	2011–2014
0	Potraviny a živá zvířata	-87,7	-175,3	-154,8
1	Nápoje a tabák	2,4	4,1	14,8
2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	-12,7	24,5	34,4
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	-292,4	-782,8	-869,1
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	-9,6	-9,0	7,9
5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.	-317,6	-555,1	-575,3
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	104,4	88,1	143,1
7	Stroje a dopravní prostředky	283,7	1 795,3	2 473,5
8	Průmyslové spotřební zboží	41,1	117,5	332,7
9	Komodity a předměty obchodu	4,0	-3,0	-8,9
	<b>Celkem</b>	<b>-284,5</b>	<b>504,3</b>	<b>1 398,3</b>

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Z tabulky lze vyčíst, že vstup do Evropské unie měl pozitivní vliv na celkovou bilanci komodit, která během prvních pěti let vzrostla více než 2krát tolik. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v skupině SITC 7, která se po vstupu do EU zvýšila v řádech tisíců. Pozitivně na obchodní bilanci působí také třída 8, jejíž přebytek se od roku 2004 výrazně zvýšil, nebo třída SITC 2, kde lze pozorovat kladné saldo už v prvních pěti letech v Unii. Nejhorší bilanci po celou dobu sledování vykazuje skupina SITC 5, jejíž schodek neustále roste. Za zmínku také stojí skupina SITC9, která (jako jediná) po vstupu do EU vykazuje stále narůstající schodek.

## 4. Podnik AT Computers

Na základě předešlé kapitoly lze vydedukovat, že vstup ČR do Evropské unie byl pro naši ekonomiku přínosný. Poslední část této práce je věnována podniku AT Computers, a. s., dále ATC, který od roku 2001 působí také na slovenském trhu a od roku 2007 je kótován na varšavské burze. Cílem kapitoly je porovnat výkonnost společnosti před vstupem do Evropské unie a po něm. Spolupráce s podnikem ATC probíhala formou odborných konzultací s finanční ředitelkou společnosti Ing. Monikou Doležalovou. Všechna data v této práci jsou veřejně dostupná z účetních uzávěrek společnosti ATC. Vzhledem ke své velikosti a postavení na trhu si společnost nepřála zveřejňování informace nad rámec stanovený zákony ČR. K porovnání sledovaných ukazatelů však získaná data stačila.

### 4.1 Popis podniku

Vybraným podnikem je akciová společnost AT Computers, a. s. sídlící v Ostravě. Tato společnost vznikla v prosinci roku 1995 zapsáním do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Ostravě. Cílem podnikání společnosti je prodej zboží a služeb v oblasti IT a telekomunikací. Společnost se už od prvopočátku zabývá především distribucí výpočetní techniky, výrobou vlastních PC a dalších komponentů, jedná se tedy o velkodavatele výpočetní techniky. Způsobem podnikání je B2B byznys, který je v současné době provozovaný na území České republiky, Slovenské republiky a Polské republiky. ATC je nyní jednou z největších distribučních firem ve středoevropském regionu. Společnost má celkem 7 poboček, největší zastoupení má v ČR, kde působí hned ve třech městech – v Praze, Brně a Ostravě (zde se také nachází hlavní centrála podniku). V Slovenské republice má firma obchodní zastoupení v Bratislavě a Žilině. Další sídla společnosti se nacházejí v Polské republice ve Wroclavi a Varšavě. Výběr měst nebyl náhodný. Cílem společnosti bylo zastoupení v hlavních městech daných států, jež umožnilo snadnější proniknutí na místní trhy. (www.atcomp.cz, 2018)

Statutárním orgánem společnosti je představenstvo v čele s předsedou Ing. Alešem Kilnarem a místopředsedou Ing. Petrem Vaňkem, posledním členem představenstva společnosti je Ing. Rostislav Vybíral. Všichni zmiňovaní členové jsou ve své funkci od

roku 2013, kdy došlo k obměně vedení společnosti. Dozorčí rada společnosti je taktéž tvořena 3 členy a jejím předsedou je Ing. Zbigniew Madry. Základní kapitál, jehož velikost je už od vzniku společnosti neměnná, tvoří celkem 250 kmenových akcií na jméno ve jmenovité hodnotě 100 000 Kč. (Justice.cz, 2018)

## **4.2 Zahraniční expanze**

Na konci minulého století společnost působila pouze na českém trhu, postupně získávala zkušenosti a know how, jak se stát největší distribuční firmou v ČR. První rozšíření podniku proběhlo v roce 1999, kdy se ATC rozhodla založit pobočku v Brně. Nejprve se jednalo pouze o skladovací prostory, v současné době zde však sídlí také marketingové oddělení společnosti.

V roce 2001 se společnost, po důkladné analýze trhu, rozhodla založit dceřinou firmu AT Computers, s. r. o., v Žilině. Výběr Slovenské republiky jakožto státu, kam směřovala první zahraniční expanze, nebyl náhodný. Česká a Slovenská republika mají mnoho společného jak po legislativní stránce, tak po stránce jazykové a mentální. Slovenský trh s výpočetní technikou v té době zároveň patřil k těm nejmenším ze všech sousedních států, a tak se získání majoritního podílu na trhu zdálo být jednodušší než v jiných okolních státech. AT Computers zvolilo jako formu vstupu na slovenský trh investici na zelené louce. Účelem metody je vybudování nového dceřiného podniku. Tato metoda je kapitálově náročná a na rozdíl od spousty jiných je přínosná také pro ekonomiku vybraného státu. Společnost se k tomuto kroku rozhodla hlavně proto, aby měla plně pod kontrolou celý proces podnikání a sama mohla ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb. V současné době je jednatelem slovenského ATC Ing. Marek Timura. Roční tržby firmy se pohybují kolem 80 miliard eur. Společnost nadále upevňuje své postavení na českém a slovenském trhu, který se stává stále více prosperujícím. Představenstvo prozatím neplánuje další zahraniční expanze, cílem společnosti je stabilizovat a ovládnout slovenský distribuční trh s výpočetní technikou, stejně jako se to společnosti povedlo na území ČR, kde je od roku 2010 největším „hráčem“ na trhu ve své sféře podnikání.

V září roku 2007 došlo k akvizici s polskou firmou AB S.A. Společnost AB je největší distribuční společností na polském trhu a její akcie jsou kotované na varšavské burze.



Společnost ATC se tedy stala členem nadnárodního holdingu, který patří k největším v celé střední Evropě. Polské vedení společnosti se rozhodlo zachovat veškeré manažerské posty jak v ČR, tak na Slovensku. Jedinou změnou ve vedení byla obměna lidí v dozorčí radě. O tomto významném obchodním rozhodnutí vyšel dokonce článek v internetovém magazínu Živě.cz.

### 4.3 Ekonomické výsledky podniku

Od přelomu tisíciletí je společnost ve velice dobré finanční kondici, o čemž svědčí následující tabulka, ve které lze vidět výši ročního obrátu a jeho procentuální meziroční vyjádření. V tabulce jsou také zaznamenány výnosy domácího a zahraničního trhu. Data před rokem 2001 nejsou, bohužel, veřejně dostupná a společnost si je nepřeje prezentovat.

Tabulka 14: Obrat a výnosy ATC v letech 2001 - 2015 (v mld. Kč; v %)

Rok	Obrat	% růst	Výnosy společnosti		
			Tuzemsko	Zahraníčí	Celkem
2001	3,35	-	2,81	0,51	3,32
2002	4	19,4	4,65	0,32	4,97
2003	4,5	12,5	3,97	0,48	4,45
2004	5,01	11,3	5,42	0,48	5,9
2005	5,55	10,8	5,89	0,62	6,51
2006	6,58	18,5	6,37	0,92	7,29
2007	7,3	10,9	6,59	1,16	7,75
2008	8	9,5	6,93	1,39	8,32
2009	7,85	-1,9	2,66	0,6	3,26
2010	8,65	10,2	6,68	1,83	8,51
2011	9,45	9,2	7,28	1,68	8,96
2012	10	5,8	7,58	2,25	9,83
2013	11,3	13	8,32	2,46	10,78
2014	15,04	33	10,24	2,92	13,16
2015	18,3	15	12,92	3,97	16,89

Zdroj: účetní uzávěrky ATC, zpracování vlastní

Tato data též posloužila k porovnání ekonomického vývoje podniku před vstupem do Evropské unie a po něm. Obrat podniku v absolutních číslech roste po celou dobu sledovaného období. Jedinou výjimkou je rok 2009, kdy vrcholila finanční krize. Nejvyšší meziroční nárůst obrátu byl mezi lety 2013 a 2014, který zapříčinilo především rozšíření

portfolia společnosti o další značky. Druhý nejvyšší nárůst obrátu společnost zaznamenala po prvním roce setrvání v Evropské unii, ve stejném roce také došlo k významnému nárůstu zahraničních výnosů. Kromě roku 2009 po celou dobu sledovaného období výnosy rostly jak na domácím, tak zahraničním trhu. Je třeba si uvědomit, že IT zboží patří mezi zbytné statky nepotřebné k přežití, tudíž je toto odvětví velice závislé na aktuálním hospodářském vývoji ekonomiky. Roky po konci krize se vyznačují rychlým růstem ekonomiky, v případě ATC tomu nebylo jinak.

Vedení společnosti hodnotí členství ČR v EU převážně kladně. Jediný problém je spatřován v občasné nadměrné administrativní zatíženosti podniků, které nespádají do sekce malých a středních podnikatelů, kam společnost se svými 320 zaměstnanci, bohužel, už nepatří. Vzhledem k tomu, že společnost dováží spoustu zahraniční elektroniky nejen z EU, je pro ni klíčová hlavně měnová politika, kterou v ČR tvoří ČNB. ATC o sobě prohlašuje, že její úspěch se dostavil díky dlouhodobé a usilovné práci všech zaměstnanců. Působení v Evropské unii napomohlo jasné celní politice, která umožňuje snižovat vstupy nakoupeného zboží v cizině. Společnost dále uvádí, že do 3 let by se mohla stát také největším slovenským distributorem výpočetní techniky. Kdyby obě země nebyly členy EU, nebylo by možné takové ambice realizovat v tak relativně krátké době.

## Závěr

Práce si kladla za cíl zhodnotit vývoj zahraničního obchodu České republiky v období před vstupem do Evropské unie a po něm. Nejprve je nutné poznamenat, že účast České republiky na mezinárodním obchodu je pro příznivý vývoj české ekonomiky klíčová, bylo tomu tak již v minulosti. Členství České republiky v Evropské unii přineslo mnoho změn. Zřejmě největší dopad přinesla účast na volném vnitřním trhu definovaném 4 dohodami. Volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob po celé Evropské unii teoreticky zvětšil poptávku po českém zboží a službách vyjádřenou v počtu obyvatel z 10,6 miliónů českých občanů na více jak 560 miliónů občanů Evropské unie. Coby jeden z členských států přijala i Česká republika společnou obchodní politiku EU, což napomohlo k lepší vyjednávací pozici s třetími zeměmi. Evropská unie se navíc chová jako celní unie, tudíž ČR přejala společný celní sazebník nazývaný kombinovaná nomenklatura. Byly navýšeny celní tarify především v chemickém a textilním průmyslu, naopak ke snížení celních sazeb došlo v oblasti přístrojů a obecných kovů. Vstupem do EU přestala být ČR považována za rozvojovou zemi a ztratila výhody plynoucí z GSP poskytovaného USA a Kanadou, nyní proto musí obchodovat na bázi doložky nejvyšších výhod.

Práce popisuje vývoj zahraničního obchodu ČR, převážně v letech 1994 až 2014, tato perioda mapuje českou ekonomiku 10 let před vstupem do EU a 10 let po něm. Prostor je věnovaný také shrnutí ekonomické situace, která panovala v Československu po 2. světové válce až do konce 90. let, kdy kvůli politickému režimu byla ekonomika centrálně řízena a plánována. Významně se tím ovlivnil zahraniční obchod, zasažena byla především jeho teritoriální struktura. Více než 70 % tehdejšího obrátu ZO probíhalo se zeměmi RVHP. Období, které nastalo po konci 90. let, je všeobecně známo jako období transformace české ekonomiky. Bylo třeba přeorientovat český průmysl na výrobu zboží, které bylo dodáváno převážně do zemí s vyspělou tržní ekonomikou, což s sebou neslo zaměření se na vyšší kvalitu výrobků. Jednalo se tedy především o teritoriální změny.

Z ekonomického hlediska vstup ČR do Evropské unie přinesl významné změny zejména v platební bilanci. Platební bilance, jakožto hlavní ukazatel zahraničního obchodu, je od roku 2005 stále v přebytku. Na začátku sledovaného období v roce 1994 skončila PB se schodkem 39,3 mld. Kč, v roce 2004 schodek činil 26,4 mld. Kč a v posledním ze

sledovaných let (2014) byla platební bilance v přebytku ve výši 429,2 mld. Kč. Za celé sledované období došlo tedy k nárůstu ve výši 468,5 mld. Kč. Vyplývá z toho, že po vstupu do Unie došlo k výraznému navýšení exportů ČR, které činilo 1450,5 mld. Kč. Během sledovaného období docházelo také k růstu importů, ty vzrostly o 1901,1 mld. Kč. Z těchto výsledků je tedy patrné, že otevřenost českého zahraničního obchodu stále rostla. Provázanost domácí ekonomiky se zahraniční může mít jak pozitivní synergický efekt, tak ale i negativní. Příkladem je rychlejší přenos hospodářských krizí, který se potvrdil naposledy v letech 2008 až 2010, kdy ČR zaznamenala pokles poptávky po zboží, což zapříčinilo pokles vývozu.

Dalším sledovaným ukazatelem byla teritoriální struktura, dalo se předpokládat, že vstupem České republiky do Evropské unie dojde k navýšení odbytišť právě v členských státech. V exportu byl během sledovaného období zaznamenán nárůst o více než 40 %, avšak mezi lety 2004 až 2014 byl pokles o 5 %. Právě tento pokles je odrazem aktuální ekonomické situace EU. Z Evropské unie byl po celou dobu sledovaného období realizován procentuálně nižší dovoz, i ten ale ve sledovaném období vzrostl o 26,5 %, v posledním sledovaném roce činily dovozy z EU 64,8 %. Po celou dobu ČR obchodovala převážně se sousedními státy, nejvíce potom se Spolkovou republikou Německo, s kterou každoročně proběhne až jedna třetina obratu zahraničního obchodu. V roce 2014 podíl dovozu ze sousedních států činil 42,3 % a podíl vývozu do nich přesáhl dokonce 50 %.

Komoditní struktura byla zkoumána pomocí tzv. Standardní mezinárodní obchodní klasifikace, zkráceně potom SITC. Tato klasifikace dělí zboží celkem do deseti skupin od SITC 0 až SITC 9. Ještě před 2. světovou válkou se Československo soustředilo především na textilní a sklářský průmysl, v období plánované ekonomiky došlo k přeorientaci na lehký a těžký průmysl. Ve sledovaném období byly nejvyváženější komoditou výrobky ze skupiny SITC 7 – stroje a dopravní prostředky. V roce 2014 tato skupina představovala 55 % z celkových vývozu, od vstupu do EU došlo k 5 % nárůstu. Skupinou komodit, která ve sledovaném období měla největší podíl na dovozu, byla také SITC 7, v roce 2014 se jednalo o 43,3 %. Druhou největší oblastí dovozu je skupina paliv, která se dovážejí především z Ruské federace.

Závěrem lze tedy konstatovat, že vliv Evropské unie na zahraniční obchod České republiky se ukázal jako značný. Česká republika díky svému působení v EU kontinuálně roste a realizuje vyšší příjmy v zahraničním sektoru. Další nespornou výhodou je větší příliv zahraničních investorů do ČR, který se podílel na zlepšení kvality domácího zboží a služeb. Díky členství v EU se také zvýšily zahraniční investice na území ČR a došlo k širšímu propojení evropského prostoru.

## Seznam použité literatury

- ATC. 2018. *AT Computers, O nás*. [online]. Ostrava: AT Computers, a. s. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.atcomp.cz/AtcHomeSite/AboutUs/AboutProfile>
- Baldwin, R., C. Wyplosz. 2006. *The economics of European integration*. 2<sup>nd</sup> ed. London, GB: McGraw-Hill Education. ISBN 00-771-1119-2
- Barnard, C., J. Scott. 2002. *The law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. 2<sup>nd</sup> ed. Portland, Or.: Hart Pub. ISBN 978-1841132716
- ČNB. 2018. *Metodika platební bilance*. [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/index.html>
- ČSÚ. 2018. *Databáze zahraničního obchodu*. [online] Praha: Český statistický úřad. [cit. 2018-03-22] Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- Euroskop. 2018. *Obchodní politika*. [online]. Praha: euroskop.cz. [cit. 2018-04-09] Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>
- Fiala, P., M. Pitrová. 2009. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 978-80-7325-223-6
- Fojtíková, L. 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-128-4
- Justice.cz. 2018. *Obchodní rejstřík*. [online]. Praha: justice.cz. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=63613>
- Kalínská, E., L. Štěrbová. 2007. *Mezinárodní obchod*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-2245-1299-0.
- Machková, H. 2009. *Mezinárodní marketing*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2986-2
- Mankiw, N. 2012. *Principles of economics*. 6<sup>th</sup> ed. Mason, OH, USA: South-Western Cengage Learning. ISBN 05-384-5306-0
- Mikeščík, A. 1997. *Evropská unie od A do Z*. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4413-6
- Plchová, B., J. Abrhám a M. Helísek. 2010. *Česká republika a EU*. Praha: Krigl. ISBN 978-80-86912-39-4

RJ. 2018. *O nás* [online]. Brno Regio Jet, k. s. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z:  
<https://www.regiojet.cz/o-nas/nas-pribeh/>

Spěváček, V. 2002. *Transformace české ekonomiky*. Praha: Linde. ISBN 80-861-3132-7

Veber, V. 2004. *Dějiny sjednocené Evropy*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny.  
ISBN 807106663x